

Kokalj Ivan,
Ravne na Koroškem.

Ravne na Koroškem, 6.3.1956.

Zadeva: Življenjepis.

na
Rodil sem se 6.12.1908 kot deseti otrok jeklarja Franca Kokala v Tolstem vrhu pri Ravnah na Koroškem. Vseh otrok nas je bilo dvanajst. Zato sem že v nežni otroški dobi trpel pomanjkanje hrane in obleke, zlasti za časa prve svetovne vojne, ko nam starši niso mogli priskrbeti niti najnujnejših potrebščin. Prvo spodobno obleko in obutev sem si nabavil z danarjem, ki sem ga zaslužil s postavljanjem kegljev v kegljišču. Pri tem poslu sem že takrat spoznal grenko življenje delavca, ki ga je na eni strani izkoriščal gostilničar, na drugi strani pa kapitalist. Gojil sem vedno večje sovraštvo do izkoriščevalcev.

na
Maja leta 1919 sem bil kot enajstletni otrok Malgajevcem (Koroškim borcem v prvi svetovni vojni), ki so se borili za osvoboditev Koroške in se vkopali okrog naše hiše, za kurirja. Pošiljali so me iz enega strelskega jarka v drugega s poročili, prenašal sem jim municijo, donašal pa tudi cirage in vodo. Ko je pri sošedu omahnil podoficir Ermenc, so me poslali gledat, kaj mu je. Ležal je na odprtem terenu, ki so ga Avstrijci obsipavali z ognjem iz sosednega vrha. Splazil sem se tja in videl, da Ermenc krvavi iz prsi in da ne govori več. To sem Malgajevcem sporočil. Koroški borec, podoficir Ermenc je padel.

na
na
Ko sem leta 1923 šel delat v železarno na Ravnah, sem se takoj priključil revolucionarnemu gibanju. Od komunistov ključavničarjev in Kuhar Lovrota "Prežihovega Voranca" sem dobival razne naloge, da sem držal vezo med delavci-komunisti in Kuharjem, ki je bil steber progresivnega pokreta v Ravnah, ni pa mu službeno razmerje dopuščalo, da bi lahko za vsako stvar prihajal v obrate. Takrat je namreč tov. Kuhar Lovro - "Prežihov Voranc", vodil bratovsko skladnico v Ravnah. Še živijo stari delavci - strugarji in ključavničarji, ki lahko potrdijo, da so v svojih delovnih oblekah, ki so jih puščali v tovarni, čestokrat našli komunistične propagandne letake. Niso pa vedeli, da sem jih jaz podtaknil v žepe, ker sem zjutraj prihajal v tovarno pred njimi, ko sem moral v delavnicah zakuriti peči. Bivša jugoslovanska žandarmerija me je že takrat večkrat zasliševala, vendar nisem nikoli ničesar izdal in si s tem pridobil med komunisti popolno zaupanje. S predanim delom sem si zaslužil to, da sem bil leta 1927 sprejet v SKOJ. Izvrševal sem kot Skojevec vedno najtežje naloge, kot glavna naloga takrat pa je bila meni poverjena - kurirska služba - prenašanje komunistične literature iz Avstrije v Jugoslavijo. Niso bili redki primeri, da sem v letih najbolj krvave fašistične diktature 1929-1930 šel v eni noči tudi po dvakrat težko obložen s propagandnim materialom preko jugoslovansko-avstrijske meje. Poleg tega pa sem moral biti zjutraj pravočasno na delu.

ko Za priznanje za moje požrtvovalno delo in predanost revolucionarnemu pokretu sem bil sprejet v partijsko organizacijo leta 1929, ko mi je bilo dvajset let.

Leta 1930 sem šel služiti vojaški kadroški rok v 48. pešadijski polk v mitraljeski četi v Plevlje. Zaradi politične osumljenosti so me poleti istega leta aretirali in predali vojaškemu sodišču v Sarajevu. Od tam so me odvedli v Ljubljano, kjer so se nahajali v preiskovalnem zaporu vsi revolucionarji, moji sodelavci iz Raven, razen tov. Kuharja, ki se mu je posrečilo pobegniti v Avstrijo. Ker nisem ničesar priznal in nikogar izdal, so me čez dva in pol meseca poslali nazaj v mojo jedinico, kjer sem preostali čas vojaške službe odlužil pod nadzorstvom brez orožja.

na Ko sem se jeseni 1931 vrnil iz vojske, zaposlitve v Železarni Ravne zaradi politične nezanesljivosti nisem dobil. Zato sem bil le priložnostno zaposlen kot dnevničar v grofovski vrtnariji v Ravnah na Koroškem, da sem se vsaj za silo preživiljal.

Nekako sočasno, ko sem se vrnil iz bivše jugoslovanske vojske, so se vračali iz zaporov tudi ostali komunisti. Spričo duševnega mučenja v zaporih so bili vsi preplašeni in so zaenkrat opustili vsako politično delo. Jaz sem se takoj po prihodu domov povezal z Ditingerjem Ivanom, pri katerem sem dobil naslove našega vodstva, ki se je zaradi divjanja jugoslovanskih kraljevskih krvnikov umaknilo v Avstrijo. V okraju sem ustanovil spret partijsko celico in pričeli smo z delom. Ponovno sem bil zadolžen za prenašanje nalog in komunističnega propagandnega materiala iz Avstrije v Jugoslavijo, kajti v Jugoslaviji takrat pod režimom kralja Aleksandra ni bilo moči ničesar naprednega tiskati. Kmalu sem si poiskal dobre kanale preko Holmeča in Libelič in tako na najrazličnejše načine spravljaj komunistično literaturo preko državne meje iz Avstrije v Jugoslavijo.

v v vrtnariji, kjer sem bil zaposlen, sem pridobil še ostala dva delavca, ki sta bila tam v službi, da sta postala naša odkrita simpatizerja in me zaradi tega v službi krila, pod pretvezo, da delam izven vrtnarije, dejansko pa sem nosil literaturo iz Avstrije v Jugoslavijo; V kolikor se pač to ni dalo v nočnih urah. Za literaturo sem si našel skrivališča v raznih krajih. Skrival sem jo v podzemeljski votlini v gozdu nad železnico blizu mojega doma, katero si lahko še danes vsakdo ogleda. V nekem starem kozolcu v Kotljah, blizu Kotuljske Slatine, pa tudi v sami vrtnariji, v toplih gredah, povsod so bila skrivališča literature, ki sem jo prinašal iz Avstrije v Jugoslavije. Da se leta ni pokvarila zaradi vlage in gnoja, sem jo zavijal v zajčje kože. Ko sem nanosil iz Avstrije večjo količino propagandnega materiala, sem to javil v Maribor, od koder so prihajali sodelavci z avtom in ga spravljali v notranjost države. Med temi sodelavci sem poznal tov. Franceta Klopčiča. Pogostoma sem moral manjše količine literature tudi sam spraviti v Maribor na dogovorjeno mesto.

Kakor v prejšnjih letih, tako sem ~~se~~ tudi kasneje ~~u~~radil tako, da sem v eni noči po dvakrat prekoračil mejo. Čez mejo sem prenašal lažje tovore, da sem bil bolj gibčen in se lažje izmikal graničnim patrolam. Čim sem prišel v Jugoslavijo in prinesel iz Avstrije propagandni material, sem se vrnil ponovno v Avstrijo, ~~navzaj~~ po nove količine in potem večjo množino naenkrat odnašal naprej. Bolj oddaljen od meje sem sigurneje nosil težja bremena, ker se mi ni bilo treba na vsakem koraku bati srečanja z graničarji.

Aprila leta 1932 sem puščal literaturo v neki drvarski koči, oziroma strehi iz skorje na ~~Lebehiški~~ gori. Po nesrečnem naključju me je nekega dne v zgodnjih jutranjih urah videla obloženega s težkim nahrbtnikom v gozdu, blizu omenjenega skrivališča žena drvarja Hudobnika in me javila ~~Prevaljski~~ žandarmeriji. Kot sem pozneje izvedel, so me orožniki več dni čakali na tistem mestu, toda iz previdnosti nikoli nisem hodil večkrat zaporedoma po isti poti. Takrat pa še zlasti zaradi tega ne, ker me je ženska tam videla. Mene zato niso dobili, pač pa so v skrivališču našli nekaj literature, ki je nisem mogel več odnesti.

13. aprila 1932 je Hudobnica-Hudobnikova žena, okrog pol šeste ure pripeljala ~~Prevaljsko~~ žandarmerijo na moj dom in mi vrgla zavoj literature na posteljo. ~~Hidro~~ sem se znašel in vprašal, kaj to pomeni, da to ni moje, da zavoja ne poznam. Za Hudobnico je pritisnil skozi vrata z revolverjem v roki ~~Prevaljski~~ žandarmerijski podporočnik in še dva žandarja. Že na postelji so me vklenili in gnali v sosedno sobo na zaslišanje. Kljub temu, da me je Hudobnica prepoznala in so me hoteli kompromitirati s prinešenim materialom, nisem ničesar priznal, nikogar izdal, čeprav so me med zasliševanjem trije preteпали, da sem bil od udarcev ves zabuhel. Ostali žandarji, ki niso bili pri zasliševanju, so se lotili hišne preiskave. Od sedme do enajste ure so se ukvarjali s preiskavo. Premetali so vse prostore v hiši, naž podstrešju, v kleti, seno na skednju, prav povsod so stikali, toda brez uspeha. Kljub temu, da sem imel doma skritega nekaj materiala z naslovom "Krvavi pes Aleksander" tega niso našli, ker je bil predobro skrit. Okrog dvanajste ure so me hoteli odgnati v trg, medtem časom pa mi je sestra pripravila nekaj hrane, zato sem cdložno zahteval, naj me razklenejo, da se hočem umiti, obleči in najesti. Medtem ko sta dva od mojih stražarjev dokazovala mojo krivdo očetu, ki je bolan ležal, se mi je med umivanjem posrečilo, da sem zbežal iz sobe. Imel sem toliko prisotnosti duha, da sem vrata zaprl, ko sem planil ven. Ko so se žandarji zavedali, da sem izginil, so vsi naenkrat planili na vrata. Ker so se vrata zapirala navznotraj, so jih v zmedi tiščali navzven, zato sem pridobil nekaj dragocenih minut. Preden so se žandarji izmotali skozi vrata, sem po najhujši strmini za hišo v pričakovanju, da bo vsak hip začelo za mano pokati, dosegel gosto akacijo nad železniško progo in v njej izginil.

Še dva dni sem se potikal v domačem kraju. Podnevi sem se skrival v gozdovih Navrškega vrha, noči pa sem prebil v grajski kleti, kjer so me skrivali moji zvesti tovariši - vrtnarski delavci. Ko sem zvedel, da me bodo po dvodnevnem brezuspešnem iskanju zasledovali s policijskimi psi, sem uvidel, da se moram čimprej umakniti.

Tako sem se odločil, da sem tretjo noč v notranjosti tovarniškega področja prekoračil most čez Mežo in za postajališčem² prešel železniško progo ter krenil proti meji. V Libeličah sem preko-~~xiti~~ račil jugoslovansko-avstrijsko mejo in se podal na dolgo in težavno pot politične emigracije.

Naši predstavniki v Celovcu (funkcionarji KPJ), so zvedeli za mojo aretacijo in za moj pobeg. V Železni Kaplji me je že čakal kurir CK KPJ in me napolnil v Celovec. Iz Celovca so me poslali na Dunaj, od tam pa v Salzburg. Iz Salzburga sem pešačil 22 kilometrov da sem prekoračil avstrijsko-nemško mejo, nato pa sem z vlakom ~~naprej~~ potoval do Berlina. Ker nisem imel nobenih dokumentov in prvič prišel v daljnji svet, ne da bi vedel kam in kaj bo z menoj, mi je bilo neprijetno, saj sem bil v stalni skrbi, da me vsak hip zgrabi policija. Bil sem še pač mlad preprost delavec, brez vsakih življenjskih izkušenj.

Med tem, ko sem v Berlinu čakal na dokumente, sem bil zaposlen pri Rdeči pomoči za Jugoslavijo (Rote Hilfe für Jugoslavien). CK KPJ in komunistična internacionala sta me poslala v Sovjetsko zvezo, kamor sem prišel koncem avgusta 1932. V Sovjetski zvezi sem dobil vse dokumente z ilegalnim imenom "Imre Ivan Stepanovič". Klicali so me z vzdevkom "Impe". V komunistični internacionali so določili, da grem študirat na komunistično univerzo narodnih manjšin zapada "KUNMZ". Zlasti v začetku mojega študija sem imel velike težave, ker mi je manjkala predizobrazba. Ko sem bil najbolj obupan, ker ob prihodu nisem obvladal obširne snovi marxizma, so mi naši profesorji, predvsem tov. Regent, Maslarič in ostali, potrpežljivo in vztrajno pomagali, mi vlivali poguma in širili moje znanje. Zlasti sem hvaležen tov. Kardelju in Beblerju, ki sta mi v domačem jeziku pomagala preko najhujših težav. Z velikim trudom sem zmagoval študij in tudi v vsakem semestru napredoval in dovršil sedem semestrov, nato se je KUNMZ razpustila.

Ko se je v Španiji začela državljanska vojna, so me pozvali v komunistično internacionalo, - v oddelek za Jugoslavijo - in me vprašali, če sem pripravljen iti v Španijo, v republikansko vojsko. Brez oklevanja sem se javil, saj sem bil v vojnih vedah dobro izvežban, ker sem se v Moskvi izvežbal predvsem v ostrostrelskem in avtomatičnem orožju. Uspešno sem opravil tudi padalski tečaj. Koncem junija, leta 1936 sem iz Moskve odšel v Španijo kot instruktor - podporočnik. V Španiji sem bil vse do konca vojne. Takoj po prihodu v Španijo, sem bil dodeljen Arzenalu v Albaceti kot instruktor, kjer sem sestavil poseben rod samih instruktorjev in takoj odšel z njimi na fronto, na področje Madrid-Gvadalahura. Instruirali smo po vsej fronti v prvih bojnih vrstah ter sem bil tudi dvakrat ranjen (enkrat pri Barceloni, drugič pa v Albaceti). Čeprav so bili v Španiji zbrani priznani revolucionarji komunistične internacionale vsega naprednega sveta, sem tudi v Španiji dobro napredoval in dosegel vojaški čin kapetana. Poleg tega pa sem bil leta 1937 sprejet v partijo. Kot sem že omenil, sem bil v Jugoslaviji leta 1929 sprejet v partijo, vendar mi tega v Moskvi niso priznali, ker so me imeli za premladega, v čast čistke 1932-1935. pa v partijo niso sprejemali, zato sem ostal Skojevec vse do leta 1937, kljub temu, da sem obiskoval partijsko šolo.